

УДК 378.091:616

DOI: 10.12958/2227-2844-2019-6(329)-2-62-72

**Махновська Ірина Романівна,**

кандидат педагогічних наук, методист вищої категорії, асистент кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін

КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» Житомирської обласної ради, м. Житомир, Україна.

120968irina@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8215-4972>

**Круковська Ірина Миколаївна,**

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства» Житомирської обласної ради, м. Житомир, Україна.

irakrukovska@icloud.com

<https://orcid.org/0000-0001-6835-9843>

**СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ – ЗАПОРУКА УСПІШНОГО ФОРМУВАННЯ ТА ЯКІСНОГО ЗРОСТАННЯ ПОКАЗНИКІВ ЇХНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Характерною особливістю сучасного суспільства є поступова втрата духовно-моральних цінностей. Прогрес цивілізації багато в чому обмежив можливості всебічного розвитку людини, на перший план виступила підготовка «вузького» фахівця, своєрідна стандартизація особистості, що призводить до консерватизації освіти і культури (Колісник-Гуменюк, 2015).

У системі вищої медичної освіти спостерігається тенденція до зниження позитивної мотивації щодо вивчення гуманітарних дисциплін, оскільки, студент, вступивши до медичного закладу вищої освіти, налаштований насамперед на здобуття професійних знань, умінь та навичок. У результаті тільки незначний відсоток майбутніх медиків вільно володіють мовою конструктивного діалогу чи полілогу, вміють правильно й доступно формулювати професійну думку та суспільно-громадську позицію, а як результат – не можуть знайти себе у професії та в соціумі, натомість, часто позиціонують себе і своє майбутнє поза межами України, або взагалі не пов'язують своє майбутнє з медициною через відсутність професійної мотивації (Шустак & Навчук, 2013).

У зв'язку з цим однією з найактуальніших проблем діяльності медичних закладів вищої освіти є гармонійне поєднання гуманітарної підготовки майбутніх фахівців з професійним становленням. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України вбачають

зміст соціально-гуманітарної підготовки у поглибленні та професіоналізації мовної, філософської, політологічної, культурологічної, соціологічної, правознавчої, економічної, фізкультурно-оздоровчої освіти та її професійно-педагогічне спрямування. Головним завданням гуманітарної підготовки в медичних закладах є вивчення законів гармонійної взаємодії природи і суспільства. А її тактична і стратегічна мета полягає у: розкритті сутності взаємодії явищ природи, людини і суспільства та пізнанні законів їх гармонійної взаємодії; з'ясуванні та обґрунтуванні можливостей використовувати пізнані закони на практиці (Наказ МОН, 2004; Біленька, 2018).

Питання гуманітарної підготовки майбутніх медиків є актуальним, однак не новим для сучасної педагогіки.

Історія освіти знає випадки, коли медик не допускався до практики, якщо не мав ступеня бакалавра мистецтв. Гуманітарна освіта була обов'язковою для медичного працівника.

Корифей української педагогіки В. Сухомлинський вбачав у гуманітарній підготовці свого роду самовиховання, виховання людини в собі. Вчений вважав терміни «гуманітарний» та «людський» синонімами, практично не розмежує їх. Він писав: «Гуманітарна, людська освіта – це процес самовиховання. Виховуй у собі людину – от що найголовніше» (Сухомлинський, 1979).

До основних чинників, які обґрунтовують необхідність вивчення природничих та соціально-гуманітарних дисциплін та отримання гуманітарної підготовки відносимо:

1. Здатність мислити. Завдяки розвідкам у галузі природничих та соціально-гуманітарних дисциплін студенти навчаються мислити творчо і критично, роздумувати і ставити запитання.

2. Розуміння світу. Дослідження людського досвіду накладається на знання про світ. Крізь призму досліджень науковців-гуманітаріїв студенти вивчають культурні цінності представників різних культур, вникаємо в суть зразків мистецтва, історичних процесів.

3. Можливість прогнозування суспільно-політичних та культурно-історичних процесів. Сьогодні гуманітарні знання є підґрунтям для вивчення та розуміння досвіду людства. Дослідження в галузі філософії ведуть до роздумів над питаннями етики. Вивчення іншої мови допомагає відчутти «смак» спільних рис різних культур. Засвоєння історичного матеріалу сприяє кращому розумінню минулого, водночас, створюючи ясну картину майбутнього (Яцишина & Мельничук, 2016; Микиртичан, 2017).

Парадигму гуманітарних проблем професії медика відображає гуманітарний аспект медичної освіти.

Відтак, викладачі гуманітарних дисциплін прагнуть до високої і надважливої мети: формування гуманітарно-орієнтованої свідомості студентів розвитку їх особистості та духовного світу через освоєння етнокультурних, загальнонаціональних, загальнолюдських цінностей.

Мета статті – проаналізувати на основі досвіду діяльності кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін КВНЗ «Житомирський медичний інститут» ЖОР вплив гуманітарної підготовки на успішне формування та зростання показників професійної підготовки студентів медичного закладу.

Кафедра природничих та соціально-гуманітарних дисциплін створена у 2013 році і є структурним підрозділом навчального закладу, діяльність якої органічно поєднується з тими науково-освітніми завданнями, які здійснює у процесі своєї роботи КВНЗ «Житомирський медичний інститут» Житомирської обласної ради. У цьому контексті важливим є не тільки оволодіння майбутніми фахівцями системою професійно важливих знань, умінь, навичок, але й досягання того, щоб професія для спеціалістів нової формації набула в їх свідомості суспільної значущості, стала для них особистісною цінністю. Майбутні спеціалісти не тільки мають усвідомити, але й керуватися положенням, що найвищою цінністю є людське життя і основне призначення його професійної діяльності полягає в створенні сприятливих умов життєдіяльності і життєзабезпечення кожної людини, збереження її фізичного і морального здоров'я. Саме реалізація цієї мети забезпечить підготовку фахівця, здатного на високому рівні вирішувати завдання професійної діяльності. Протягом шести років свого існування кафедра щорічно нарощувала кадровий потенціал, забезпечувала високий рівень викладання дисциплін природничого та соціально-гуманітарного циклу, покращувала навчально-методичне забезпечення, переймалася проблемами виховної роботи, сповідувала принципи залучення до наукових пошуків широких кіл студентської молоді та прагнула до їх практичної реалізації.

Сьогодні свою діяльність кафедра будує на таких засадах:

- органічного поєднання програмних вимог, сформульованих у документах міжнародних організацій щодо прав і свобод людини й громадянина з положеннями державних документів, які визначають сутність гуманітарної політики України на сучасному етапі;
- забезпечення переходу від «закритої», моноідеологічної методології викладання навчальних дисциплін до сучасної методології;
- втілення таких основних принципів гуманітарної освіти як фундаментальність, системність, єдність логічного та історичного, національного і загальнолюдського, суспільного та особистісного, теоретичного і практичного, навчального і виховного;
- ознайомлення студентів з накопиченим світовим культурним знанням про людське суспільство, місце і соціальне призначення особистості, з сутністю культури як світу людини;
- впровадження принципу плюралізму в наукових підходах і методиках, який спрямований на дискусійний спосіб з'ясування істини, діалогової форми навчання;

- координування наукової роботи із завданнями гуманітарної підготовки студентів інституту;
- виховування у студента високих гуманістичних якостей: людяності, поваги до людей, людської гідності, культури спілкування та цивілізованого співжиття;
- формування фахівця-інтелегента, особистості, носія ідей відродження національної самобутності.

Основна задача науково-педагогічних співробітників кафедри – формування у студентів основ фундаментальних знань, які необхідні для подальшого успішного засвоєння спеціальних (фахових) дисциплін, що викладаються на випускаючих кафедрах інституту.

Для вирішення цієї задачі на кафедрі створено всі необхідні умови. Кафедру укомплектовано висококваліфікованими викладачами та співробітниками, спеціалістами високого наукового і педагогічного рівня, які мають значний досвід роботи. У складі кафедри – 24 викладачі, серед них – 15 кандидатів кандидатів наук, 7 доцентів, 2 старших викладачів та 7 викладачі кафедри.

Одним із пріоритетних напрямків діяльності кафедри є навчально-методична робота, яка передбачає:

- удосконалення форм та методів навчання (розробка та використання кейсів, групових форм роботи, ділових, рольових ігор, презентацій тощо), що сприяють підвищенню рівня знань навчальних дисциплін, а також набуттю та закріпленню навичок;
- організацію методичних наукових семінарів, що передбачає навчання викладачів кафедри з використання інноваційних методик і форм роботи зі студентами в освітньому процесі;
- науково-методичне забезпечення освітнього процесу різноманітними сучасними інформаційними технологіями навчання;
- розробка науково-методичних рекомендацій щодо створення сучасних підручників, інтерактивних курсів, електронних дидактичних комплексів;
- розробка навчально-методичних комплексів;
- формування соціально активної людини з високими духовними якостями, яка здатна до саморозвитку і самовдосконалення;
- розвиток наукових досліджень;
- формування у студентів загальних та професійно-орієнтованих компетенцій;
- активізацію студентської науково-дослідницької роботи;
- удосконалення педагогічної майстерності та активізацію науково-дослідницької діяльності викладачів.

Науково-педагогічний колектив в повному обсязі здійснює весь комплекс робіт, пов'язаних з освітнім процесом підготовки фахівців спеціальностей 223 «Медсестринство» освітніх ступенів бакалавр і магістр та 224 «Технології медичної діагностики та лікування»

освітнього ступеня бакалавр за блоками: природничий, україномовний, культурологічний, історичний, філософський, психолого-педагогічний, правознавчий та фізкультурно-оздоровчий. Краще навчально-методичне забезпечення створено з дисциплін: «Анатомія людини», «Латинська мова і медична термінологія», «Охорона праці в галузі», «Патофізіологія та патоморфологія», «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг», «Історія та культура України» та ін. Здійснюється щорічне обговорення і затвердження на засіданнях кафедри робочих навчальних програм з усіх предметів, що викладаються. Особлива увага звертається на зміст програм, їх компетентнісну, соціоантропологічну, гуманістичну складову, ідеологічний, світоглядний, політичний науковий та методологічний плюралізм, доступність навчального матеріалу для студента, орієнтацію на формування його самостійного мислення.

Для підготовки майбутніх фахівців важливим є не тільки розробка нових навчальних програм, але й використання сучасних іноваційних форм, технологій організації занять: тренінги, дискусії, імітаційні ігри, кейс-методи, робота в малих гетерогенних групах, метод скрайбінгу та ін. У освітньому процесі використовуються сучасні підходи щодо методів навчання: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), дослідницький, організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності, методи контролю, аналізу та оцінювання результатів навчання, тощо (Перепалова, 2010).

Науково-видавнича діяльність кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін є невід'ємною складовою освітнього процесу в інституті та багатоаспектного функціонування кафедри. Активно використовуються об'єкти інтелектуальної власності, створені науково-педагогічними працівниками кафедри: монографії, навчальні посібники, підручники, робочі зошити, методичні розробки, методичні вказівки, курси лекцій: «Курс лекцій з навчальної дисципліни «Громадське здоров'я та громадське медсестринство» (к.п.н Круковська І.М., к.м.н. Косенко В.М.), «Інтерактивний підхід при вивченні навчальної дисципліни Громадське здоров'я та громадське медсестринства» (к.п.н. Круковська І.М., к.м.н. Косенко В.М.), «Інструктивно-методичні матеріали для самостійної роботи студентів до курсу «Громадське здоров'я та громадське медсестринство»» (к.п.н. Круковська І.М., к.м.н. Косенко В.М.), навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів медичних спеціальностей навчальних закладів освіти «Історія, медицина та культура України (з найдавніших часів до кінця ХІХ ст.)» (к.ф.н. Д'яченко І.М.), «Історія та культура України: радянський період» (к.ф.н. Д'яченко І.М.), навчальний посібник з дисципліни «Українська мова» (к.філ.н. Кірячок М.В., к.п.н. Поплавська С.Д.), навчально-методичний посібник для підготовки до практичних занять з дисципліни «Українська мова» (к.філ.н. Кірячок М.В., к.п.н. Поплавська С.Д.), навчальний посібник «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних

послуг» (к.е.н. Дмитрук О.В.), «Інструктивно-методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни «Охорона праці в галузі»» (к.е.н. Дмитрук О.В.), «Робочий зошит з медичної інформатики» (викладач Плоткіна Л.П.) та ін.

Актуальні питання удосконалення освітнього процесу викладачі кафедри обговорюють на науково-методичних семінарах: «Основні вимоги до написання наукових, методичних, інформаційних статей», «Особливості використання проектних технологій у навчальному процесі», «Використання сучасних педагогічних технологій в процесі проведення пошуково-дослідницької роботи студентів», «Методика підготовки та проведення лекційних занять», «Засоби формування професійної компетентності та виховання соціально-мобільної особистості студента», інші.

Свій фаховий рівень науково-педагогічні працівники підвищують за рахунок участі в роботі міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів, виставок.

Особливий напрямок діяльності кафедри – виховна робота зі студентами. В основу організації виховного процесу покладено систему наскрізного виховання студентської молоді, набуття молодим поколінням соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури міжнаціональних взаємин, формування у молоді рис громадянина української держави, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури, підготовка майбутніх фахівців до самостійної, активної та творчої діяльності, стимулювання внутрішніх зусиль до саморозвитку і самореалізації.

Студенти та співробітники кафедри відвідують вистави обласного українського драматичного театру ім. І. Кочерги, тематичні концерти в обласній філармонії, виставки краєзнавчого музею, обласної наукової бібліотеки, Музею космонавтики, Музею історії медицини в м. Київ та ін. Є учасниками педагогічних читань, присвячених мистецьким ювілеям, літературно-музичних вистав, присвячених Дню Соборності України, мітингів-реквіємів по вшануванню пам'яті жертв політичних репресій та ін. Під керівництвом викладачів кафедри студентами підготовлено та проведено відкриті виховні заходи: «Великий українець» (до 150-річчя М.С. Грушевського), «Катинська трагедія: патріотизм, героїзм, мучеництво», «Економічний аукціон», до Дня української писемності філологічна гра «Що? Де? Коли?», круглі столи з елементами коучінгу «Ми – за здоровий спосіб життя, а Ви?», «Спеціальна педагогіка, ерготерапія», «Маркетинг медичних послуг: основні характеристики та роль у розвитку галузі охорони здоров'я».

В дні вшанування подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні проведено студентську науково-практичну конференцію «Феномен життєдіяльності людини та форми і прояви в діяльності учасників Української Революції Гідності і Свободи».

Співробітники кафедри та студенти беруть активну участь у багатьох благодійних акціях, що проводяться в інституті та поза його межами: «Рекорд доброти», «Не залишайся байдужим» «Даруємо серця дітям», акції по здачі донорської крові «Врятуй життя», акція в хоспісі святої Єлени.

Таким чином, оскільки медик є тим фахівцем, який постійно працює безпосередньо з людиною, то він повинен мати високий рівень підготовки із природничих та соціально-гуманітарних дисциплін, які в процесі свого вивчення формують людину мислячу, моральну, гуманну, свідому.

Саме гуманітарна підготовка впливає на формування світогляду майбутніх медичних фахівців, має не лише навчальне, але й значне світоглядне значення, адже її головним завданням є вивчення законів гармонійної взаємодії природи і суспільства. Без певних філософських, етичних, політологічних, культурологічних уявлень сьогодні неможливо глибоко осмислити дійсність. Відповідно зростає значення і роль навчальних предметів, що сприяють формуванню світоглядної орієнтації студента, усвідомленню ним свого місця й ролі в суспільстві, мети і сенсу соціальної та особистої активності, відповідальності за свої вчинки у виборі форм і напрямів своєї діяльності.

#### **Список використаної літератури**

- 1. Колісник-Гуменюк Ю.** Роль гуманітарної підготовки у становленні професійних якостей майбутніх медиків. *Освітологічний дискурс*. 2015. №2. С. 324–329.
- 2. Шутак Л. Б., Навчук Г. В.** Роль і місце гуманітарних дисциплін у процесі підготовки майбутніх медиків. *Лінгвістика. Лінгвокультурологія*. 2013. №6. С. 94–103.
- 3. Наказ МОН України №988 від 31 грудня 2004 року** «Про затвердження Концептуальних засад розвитку педагогічної освіти в Україні та її інтеграції в європейський освітній простір». URL: [http://ru.osvita.ua/legislation/Vishya\\_osvita/3145/](http://ru.osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3145/) (дата звернення: 05.05.2019).
- 4. Білецька В. В., Андрейко С. С.** Викладання гуманітарних дисциплін у медичних та фармацевтичних навчальних закладах. *Матеріали Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції, присвяченої Дню заснування закладу освіти (м. Черкаси, 15 жовтня 2018 р.)*. Черкаси: Видавець Ольга Вовчок, 2018. С. 24–28.
- 5. Сухомлинский В. А.** Письма к сыну. М.: Просвещение, 1979. 96 с.
- 6. Яцишина О., Мельничук І.** Гуманітарна підготовка майбутніх лікарів: філософський аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. №1. С. 342–344.
- 7. Микиртичан Г. Л.** Гуманитарная составляющая высшего медицинского образования. URL: <http://www.zdrav.ru/library/publications/detail.php?ID=1906> (дата звернення: 03.05.2019).
- 8. Перевалова Л. В.** Роль і значення гуманітарної освіти у підготовці фахівців нового покоління. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: збірник наукових праць*. Вип. 27(31). Ч. 2. Харків: НТУ «ХП», 2010. С. 182–188.

### References

- 1. Kolisnyk-Humeniuk, Yu.** (2015). Rol humanitarnoi pidhotovky u stanovlenni profesiinykh yakosti maibutnikh medykiv [The role of humanitarian training in the development of professional qualities of future physicians]. *Osvitohichnyi dyskurs – Educational discourse*, 2, 324-329 [in Ukrainian].
- 2. Shutak, L. B. & Navchuk, H. V.** (2013). Rol i mistse humanitarnykh dystsyplin u protsesi pidhotovky maibutnikh medykiv [The role and place of humanitarian disciplines in the process of preparing future physicians]. *Linhvistyka. Linhvokulturolohiia – Linguistics. Linguoculture*, 6, 94-103 [in Ukrainian].
- 3. Nakaz MON Ukrainy №988 vid 31 hrudnia 2004 roku «Pro zatverdzhennia Kontseptualnykh zasad rozvytku pedahohichnoi osvity v Ukraini ta yii intehratsii v yevropeiskyi osvittii prostir»** [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 988 of December 31, 2004 «On Approval of the Conceptual Foundations of the Development of Teacher Education in Ukraine and its Integration into the European Educational Space»]. Retrieved from [http://ru.osvita.ua/legislation/Vishya\\_osvita/3145/](http://ru.osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/3145/) (Last accessed: 05.05.2019) [in Russian].
- 4. Biletska, V. V. & Andreiko, S. S.** (2018). Vykladannia humanitarnykh dystsyplin u medychnykh ta farmatsevtychnykh navchalnykh zakladakh [Teaching humanitarian disciplines in medical and pharmaceutical schools]. *Materialy Vseukrainskoi naukovo-metodychnoi internet-konferentsii, prysviachenoj Dniu zasnuvannia zakladu osvity – Materials of the All-Ukrainian Scientific-Methodological Internet Conference on the Day of Establishment of the Educational Institutions* (pp. 24-28). Cherkasy: Vydavets Olha Vovchok [in Ukrainian].
- 5. Suhomlinskij, V. A.** (1979). Pis'ma k synu [Letters to the son]. M.: Prosveshchenie [in Russian].
- 6. Yatsyshyna, O. & Melnychuk, I.** (2016). Humanitarna pidhotovka maibutnikh likariv: filosofskyi aspekt [Humanitarian training of future doctors: philosophical aspect]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pedahohika. Sotsialna robota – Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: Pedagogy. Social work*, 1, 342-344 [in Ukrainian].
- 7. Mikirtichan, G. L.** (2017). Gumanitarnaya sostavlyayushchaya vysshogo medicinskogo obrazovaniya [Humanitarian component of higher medical education]. Retrieved from <http://www.zdrav.ru/library/publications/detail.php?ID=1906> (Last accessed: 03.05.2019) [in Russian].
- 8. Perevalova, L. V.** (2010). Rol i znachennia humanitarnoi osvity u pidhotovtsi fakhivtsiv novoho pokolinnia [The role and importance of humanitarian education in the training of specialists of the new generation]. *Problemy ta perspektyvy formuvannia natsionalnoi humanitarno-tekhnichnoi elity: zbirnyk naukovykh prats – Problems and prospects of formation of national humanitarian and technical elite: a collection of scientific works*, 27(31), 2, 182-188. Kharkiv: NTU «KhPI» [in Ukrainian].



**Махновська І. Р., Круковська І. М. Суспільно-гуманітарна підготовка студентів-медиків – запорука успішного формування та якісного зростання показників їхньої професійної підготовки**

У статті проаналізовано досвід кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін КВНЗ «Житомирський медичний інститут» Житомирської обласної ради у гуманітарній підготовці студентів-медиків освітніх ступенів бакалавр, магістр. Визначено основні чинники, які обґрунтовують необхідність вивчення природничих та соціально-гуманітарних дисциплін та отримання гуманітарної підготовки: здатність мислити, розуміння світу, можливість прогнозування суспільно-політичних та культурно-історичних процесів.

Окреслено засади на яких буде свою діяльність кафедра: органічне поєднання програмних вимог, сформульованих у документах міжнародних організацій щодо прав і свобод людини й громадянина з положеннями державних документів, які визначають сутність гуманітарної політики України на сучасному етапі; забезпечення переходу від «закритої», моноідеологічної методології викладання навчальних дисциплін до сучасної методології; втілення таких основних принципів гуманітарної освіти як фундаментальність, системність, єдність логічного та історичного, національного і загальнолюдського, суспільного та особистісного, теоретичного і практичного, навчального і виховного; ознайомлення студентів з накопиченим світовим культурним знанням про людське суспільство, місце і соціальне призначення особистості, з сутністю культури як світу людини; впровадження принципу плюралізму в наукових підходах і методиках, який спрямований на дискусійний спосіб з'ясування істини, діалогової форми навчання; координування наукової роботи із завданнями гуманітарної підготовки студентів інституту; виховування у студента високих гуманістичних якостей: людяності, поваги до людей, людської гідності, культури спілкування та цивілізованого співжиття; формування фахівця-інтелігента, особистості, носія ідей відродження національної самобутності.

Проаналізовано вплив такої підготовки на успішне формування та зростання показників професійного навчання студентів медичного закладу.

*Ключові слова:* гуманітарна освіта, професійна підготовка, принципи гуманітарної освіти, студент медичного закладу вищої освіти.

**Махновская И. Р., Круковская И. М. Общественно-гуманитарная подготовка студентов-медиков – залог успешного формирования и качественного роста показателей их профессиональной подготовки**

В статье проанализирован опыт кафедры естественных и социально-гуманитарных дисциплин КВУЗ «Житомирский медицинский институт» Житомирского областного совета в гуманитарной подготовке

студентов-медиков образовательных степеней бакалавр, магистр. Определены основные факторы, которые обосновывают необходимость изучения естественных и социально-гуманитарных дисциплин и получения гуманитарной подготовки: способность мыслить, понимание мира, возможность прогнозирования общественно-политических и культурно-исторических процессов.

Определены принципы на которых строит свою деятельность кафедра: органическое сочетание программных требований, сформулированных в документах международных организаций относительно прав и свобод человека и гражданина с положениями государственных документов, определяющих сущность гуманитарной политики Украины на современном этапе; обеспечения перехода от «закрытой», моноидеологической методологии преподавания учебных дисциплин к современной методологии; воплощение таких основных принципов гуманитарного образования как фундаментальность, системность, единство логического и исторического, национального и общечеловеческого, общественного и личного, теоретического и практического, учебного и воспитательного; ознакомление студентов с накопленным мировым культурным знанием о человеческом обществе, место и социальное назначение личности, с сущностью культуры как мира человека; внедрение принципа плюрализма в научных подходах и методиках, который направлен на главный способ выяснения истины, диалоговой формы обучения; воспитание у студента высоких гуманистических качеств: человечности, уважения к людям, человеческого достоинства, культуры общения и цивилизованного сосуществования.

Проанализировано влияние такой подготовки на успешное формирование и рост показателей профессионального обучения студентов медицинского учреждения.

*Ключевые слова:* гуманитарное образование, профессиональная подготовка, принципы гуманитарного образования, студент медицинского учреждения высшего образования.

### **Makhnovska I., Krukovska I. Social and Humanitarian Medical Students' Training as the Key to the Successful Formation and Qualitative Growth of the Indicators of their Professional Readiness**

The article analyzes the experience of the department of natural and social-humanitarian disciplines of HMEI «Zhytomyr Medical Institute» of Zhytomyr regional council in the field of bachelor and master degree medical students' training. The impact of this type of training on the successful formation and increase of indicators of professional readiness of medical students is analyzed. Major principles of humanitarian educations, including fundamentality, systemic approach, unity of logical and historical components, as well as national and universal (for mankind), social and personal, theoretical and practical, educational and upbringing are determined.

The main principles of the department's activities are set and introduced as follows: a harmonious combination of program requirements, formulated in the documents of international organizations, based on the rights and freedoms of an individual and a citizen, with the provisions of state documents, that define the essence of the humanitarian policy of Ukraine at the present stage; securing the transition from the "closed", mono-ideological methodology of teaching disciplines to modern methodology; the embodiment of such basic principles of humanitarian education as fundamental, systematic, unity of logical and historical, national and universal, social and personal, theoretical and practical, educational and upbringing; acquaint students with the accumulated world cultural knowledge about human society, place and social purpose of personality, with the essence of culture as a human world; the introduction of the principle of pluralism in scientific approaches and techniques, which is aimed at a discussion-based way of identifying the truth, including the dialogue-based form of learning, instead of teacher's monologue; coordination of scientific work, including the tasks of humanitarian training of students of the institute.

The influence of such training on the successful formation and growth of the indicators of professional training of medical students is analyzed.

*Key words:* humanitarian education, professional training, principles of humanitarian education, higher medical institution student.

Стаття надійшла до редакції 12.09.2019 р.

Прийнято до друку 25.10.2019 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Докучаєва В. В.